

Sivistysvaliokunta

ASIA: HE 94/2019 vp Hallituksen esitys eduskunnalle Suomen, Norjan ja Ruotsin välisen Pohjoiskalotin koulutussäätiötä koskevan sopimuksen hyväksymisestä

Eduskunnan sivistysvaliokunta on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa asiakohdassa mainitusta hallituksen esityksestä. Pyydettyä lausuntonaan opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa seuraavaa:

Pohjoiskalotin koulutussäätiötä koskeva sopimus ja sen valmistelu

Pohjoiskalotin koulutussäätiö on perustettu vuonna 1991 jatkamaan vuonna 1970 perustetun Suomen, Norjan ja Ruotsin yhteisen aikuiskoulutuskeskuksen työtä. Säätiö järjestää työvoimakoulutusta pääasiassa Suomen, Norjan ja Ruotsin Pohjoiskalottialueiden työmarkkinoiden tarpeisiin.

Nyt hyväksyttävänä olevalla sopimuksella sovitaan koulutussäätiön tehtävästä sekä sille asetettavista tavoitteista ja niiden seurannasta. Pohjoiskalotin koulutussäätiön tehtävänä on järjestää ja kehittää koulutusta ensisijaisesti Suomen, Norjan ja Ruotsin pohjoisimpien osien työmarkkinoiden tarpeisiin. Koulutusta tulee järjestää kustannustehokkaasti ottamalla huomioon kalottialueen työmarkkinoiden ja opiskelijoiden tietotarpeet, jotta he voivat saada työtä ja säilyttää työpaikkansa. Koulutussäätiön tulee edistää eri opiskelijaryhmien välistä yhdenvertaisuutta, ehkäistä työmarkkinoiden segregatiota ja tukea maahanmuuttajien työllistymistä. Koulutussäätiön tulee myös tehdä yhteistyötä elinkeinoelämän, kuntien, muiden koulutuksen tarjoajien ja viranomaisten kanssa tehtävän toteuttamiseksi. Lisäksi säätiön tulee asettaa selkeät ja mitattavat tavoitteet toiminnalleen ja seurata niiden toteutumista.

Uusi sopimus ei tuo olennaisia sisällöllisiä muutoksia aiempaan sopimukseen verrattuna. Muutoksia on tehty ensisijaisesti Suomen vastuuministeriön vaihtumisesta ja sitä myöten Suomen rahoitusmallin muuttumisesta johtuen. Suomi päättää koulutussäätiön toiminnan rahoituksesta avustuksena aiemman tarjouspyynnön kautta tehdyn hankinnan sijaan. Suomi sitoutuisi rahoittamaan sopimuksen perusteella Pohjoiskalotin koulutussäätiöltä vuosittain 80 koulutuspaikkaa. Norja sitoutuisi ostamaan vuosittain 60 ja Ruotsi 145 koulutuspaikkaa. Suomen rahoittamien koulutuspaikkojen määrä pysyisi ennallaan edelliseen, tämän vuoden lopussa päättyvään sopimuskauteen verrattuna.

Suomen on tarkoitus rahoittaa Pohjoiskalotin koulutussäätiön järjestämää tutkintotavoitteista työvoimakoulutusta rakennusalaalla, talotekniikan sekä ravintola- ja catering-alalla voimassa olevien koulutuksen järjestämisoikeuksien mukaan. Pohjoiskalotin koulutussäätiö on hakenut oikeutta järjestää myös muita, uusia tutkintoja ja koulutusta. Opetus- ja kulttuuriministeriö päättää Pohjoiskalotin oikeudesta järjestää tutkintoja ja koulutuksia valtiosopimuksen tultua voimaan.

Koulutus on hieman kansallista koulutusta kalliimpaa johtuen oppilaitoksen sisäoppilaitosluonteesta ja monikielisyydestä. Pohjoiskalotin koulutussäätiön ammatillista työvoimakoulutusta annetaan kolmella kielellä ja kolmen maan työmarkkinoiden tarpeiden mukaan. Koulutuksen pohjoismaisuus tarjoaa hyvät edellytykset työmarkkinoiden tarpeita vastaavan osaavan työvoiman liikkuvuudelle pohjoiskalotin alueella. Sopimuksesta arvioidaan aiheutuvan sopimuskauden aikana vuosittain noin

1,7 miljoonan euron kustannukset, joka on otettu huomioon vuoden 2020 osalta valtion ensi vuoden talousarvioesityksessä momentilla 29.20.21 ammatillisen koulutuksen yhteiset menot.

Pohjoiskalotin koulutussäätiön toiminnasta ja rahoitettavasta koulutuksesta on sovittu Suomen, Norjan ja Ruotsin kesken neljän vuoden jaksoissa. Edellinen sopimus (SopS 10/2016) päättyy vuoden 2019 lopussa. Oxford Research on toteuttanut päättyvän sopimuskauden osalta arvioinnin koulutussäätiön toiminnasta. Arvioinnin mukaan säätiön tarjoama koulutus on laadukasta ja tuottaa lisäarvoa sekä osallistujille, henkilökunnalle että työmarkkinoille. Koulutuksen läpäisyaste on tehostunut sopimuskaudella ja loppuun suorittaneiden työllistyvyys on korkeaa.

Tässä hallituksen esityksessä eduskunnan hyväksyttäväksi esitetty sopimus koskee vuosia 2020-2023. Sopimus on valmisteltu Ruotsin johdolla yhteistyössä Suomen ja Norjan työvoima- ja koulutusasioista vastaavien ministeriöiden kanssa ja sopimusluonnoksesta on pyydetty ulkoministeriön, oikeusministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, valtiovarainministeriön, Opetushallituksen sekä Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunto.

Sopimus allekirjoitettiin Tukholmassa 25.11.2019 tasavallan presidentin myönnettyä siihen allekirjoitusvaltuudet ja se tulisi Suomen osalta voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun Suomi on ilmoittanut Ruotsin ulkoasiainministeriölle sopimuksen hyväksymisestä, kuitenkin aikaisintaan 1.1.2020.

Työvoimakoulutuksen toteutus yhteistyössä TE-hallinnon kanssa

Ammatillista tutkintoon tai sen osaan johtavaa työvoimakoulutusta toteutetaan osana ammatillisen koulutuksen ohjaus- ja rahoitusjärjestelmää. Myös tutkintoon johtamatonta ammatillista osaamista syventävää ja täydentävää koulutusta voidaan toteuttaa ammatillisen koulutuksen työvoimakoulutuksena. Tutkintoon johtamatonta työvoimakoulutusta sekä kotoutumiskoulutus hankitaan työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan hankinnan kautta.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan työvoimakoulutuksen järjestäjän tulee koulutuksen tarjontaa suunniteltaessa tehdä yhteistyötä työ- ja elinkeinotoimiston sekä ELY-keskuksen kanssa. Työvoimakoulutuksen tarjonnan suunnittelua koskevat keskustelut järjestetään ELY-keskuksen kutsusta. Keskusteluissa voidaan hyödyntää molempien tahojen seuranta- ja ennakointitietoja, ja keskustelujen tavoitteena on varmistaa, että työvoimakoulutus suunnataan alueen työmarkkinoiden ja TE-hallinnon asiakkaiden tarpeisiin. Säännöllinen vuoropuhelu mahdollistaa myös resurssien uudelleen suuntaamisen joustavasti vuoden aikana alueen akuuteissa tarpeissa.

Työ- ja elinkeinotoimisto päättää opiskelijoiden valitsemisesta työvoimakoulutukseen. Opiskelijavalinnassa työ- ja elinkeinotoimisto tekee yhteistyötä koulutuksen järjestäjän kanssa. Opiskelijaksi voidaan valita koulutukseen ja sen tavoitteena olevaan ammattiin tai tehtävään soveltuva henkilö, jolla on työ- ja elinkeinotoimiston toteama koulutustarve. Työ- ja elinkeinotoimiston työvoimakoulutukseen valitsemille opiskelijoille voidaan edellytysten täytyessä maksaa koulutuksen ajalta työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työttömyysetuutta ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaista kulukorvausta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Lisätietoja

Opetusneuvos Tiina Polo, 0295 33 0022